SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVIII. No. 40. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MARCH 1, 1991 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 1-го БЕРЕЗНЯ 1991 Ч. 40. РІК XCVIII.

МОСКВА ЗАПЕРЕЧУЄ ПРАВО РЕСПУБЛІК НА ВИХІД З СССР

Київ (УНІАР). — Тут у вівторок, 26-го лютого, газета „Київська Правда" надрукувала пропозиції президента СССР Міхаїла Горбачова щодо проєкту союзного договору.

Проєкт запропонований президентом не передбачає вільного виходу республік зі складу СССР. В свою чергу Центральний Комітет Комуністичної партії України відстоює принципи соціялістичного вибору і виступає за забезпечення республіками права центральних органів мати свою власність на територіях республік. Одночасно ЦК КПУ пропонує центрові вільно розпоряджатися цією власністю. Рівноправними учасниками нового союзного договору, на думку ЦК КПУ, можуть бути як республіки, так і автономні утворення, але лише ті, які нині входять до складу СССР.

На центральній телемережі, у програмі „Час" 25-го лютого референдум 17-го березня вперше названий референдумом за збереження СССР як єдиної державви. Таке формулювання вжив на сесії Верховної Ради СССР голова центральної комісії з питань референдуму В. Орлов, який доповідав про підготову загального опитування.

Сесія Верховної Ради СССР заперечила право республіканських парляментів скасовувати чинність постанов Верховної Ради СССР на території республік, доповнювати чи змінювати теткст бюлетеню і проводити паралельні референдуми.

Кореспондент інформаційно-пресової служби УРП повідомляє, що в газеті Московської Міської Ради „Куранти" надрукована інформація про рішення сесії ВР СССР 26-го лютого. Голова центральної комісії референдуму В. Орлов запропонував заходи для забезпечення проведення референдуму з метою збереження СССР. Там, де не є зформовані в республіках центральні комісії, Орлов радить створити міські і районні, які, на його думку, „послужать волевиявленню громадян". Це стосується також участи в голосуванні військовослужбовців. Сесія ухвалила призначити на проведення референдуму 118 мільйонів рублів, сказано в газеті, і зовсім не зважила на те, що „законно обрані органи влади майже половини совєтських республік ухвалили рішення не брати участи в референдумі". А маршал Ахромеєв просто заявив, що саме керівники цих республік є „головною дестабілізуючою силою в країні". Цей „відповідальний" і „плідний" підхід виявили також інші промовці, від яких перепало „деструктивним силам, що дорвалися до влади та бльокують підготову до проведення референдуму з судьбоносного питання". Сипалися наклепи на Міжреґіональну Депутатську Групу та на об'єднання „Демократична Росія".

В результаті ухвалено постанову, що тепер усі рішення, які бльокують проведення референдуму за збереження СССР, є незаконними.

Та сама газета „Куранти" 22-го лютого надрукувала повідомлення, що прем'єр-міністер СССР В. Павлов вимагає особливих повноважень. На сесії ВР СССР він представив свій плян структури і основних напрямків діяльности кабінету міністрів СССР. Мова йшла про місце, ролю і конкретні функції центрального уряду в майбутньому Союзі. Кабінет міністрів, на думку Павлова, повинен отримати особливі повноваження з правом приймати постанови з питань, які відносяться до компетенції Верховної Ради СССР щодо керівництва народним господарством. Не треба бути ясновидцем, аби побачити, що робляться спроби посилити владу центру.

Газета „Вечерняя Москва" з 26-го лютого повідомила, що голова Міської Ради Ленінграду Анатолій Собчак на сесії міста заявив, що в Совєтському Союзі варіянт „м'якої диктатури" не пройде. „Якщо буде диктатура, то вона буде кривава і жорстока. Я ворог будь-якої диктатури і буду всіма можливими засобами боротися проти неї", — заявив народний депутат.

ВИСТАВКА М. БАРАБАША

Ню Йорк. — Тут у неділю 3-го березня, о год. 1-ій по полудні в приміщенні Об'єднання Мистців Українців в Америці, 136 Друга авеню, відбудеться відкриття виставки картин молодого мистця зі Львова Михайла Барабаша. Виставка буде відкрита в будні від год. 6-ої до 8-ої вечора, в суботи і неділі від 1-ої по полудні до 8-ої вечора та триватиме до 10-го березня.

Верховна Рада України переговорює з незалежними профспілками

Київ. — У понеділок, 25-го лютого, радіо Київ повідомило, що до столиці України приїхала спеціяльна комісія з Донбасу, яка репрезентує страйкові комітети та незалежні профспілки шахтарів України на переговори з урядом.

Шахтарі домагаються підвищення заробітної платні та інших користей. Вони попереджають, що коли уряд не піде на зустріч їхнім вимогам, то вони з 1-им березня розпічнуть страйк.

Цього ж дня голова Ради Міністрів УССР Вітольд Фокін зустрічався з головою Ради Українських Незалежних Профспілок А. Ковалевським, щоби узгіднити відносини поміж урядом і профспілками в рамках економіки вільного ринку. Крім вище згаданої справи на цій зустрічі порушено також справу соціяльного забезпечення.

Асоціяція Україністів Словаччини активізується

Пряшів, Чехо-Словаччина. (М.Мушинка). — В середу, 6-го лютого, тут у Руському Домі відбулися збори Асоціяції Україністів Словаччини, присвячені трьом питанням.

В першій частині доцент Юрій Бача та д-р Іван Ванат розповіли про хід наукової конференції Республіканської Асоціяції Українстів „Україна і Росія", що відбулася в грудні минулого року у Києві і про свою участь в ній.

Д-р Микола Мушинка поінформував про підготову наукового семінару п.з. „Сучасний стан і перспективи розвитку реґіональної культури русинів-українців Карпат", який відбудеться 22-го березня у Пряшеві. В семінарі візьмуть участь спеціялісти з цього питання з України (Олекса Мишанич), Польщі (Олена Дуць), Угорщини (Іштван Удварі), Юґославії (Любомир Медєші), Чехо-Словаччини (Микола Мушинка) та Канади (Павло Маґочий). Буде це перша зустріч науковців двох напрямів у ставленні до національности населення карпатського реґіону — „українського", представники якого вважають закарпатських русинів складовою частиною українського народу, і „русинського", які вважають русинів окремим самостійним народом. Семінар із вище наведеним складом доповідачів, у другій половині березня буде повторено в Ужгороді, Кракові та Новому Саді.

Третьою точкою програми зборів Асоціяції Українстів Словаччини було обговорення підготови наукової конференції, присвяченої 120-річчю від дня народження украського фольклориста Володимира Гнатюка та 70-річчю заснування Українського Вільного Університету. Про хід підготови конференції, яка відбудеться від 12-го до 15-го червня на Землінській Шираві біля м. Михалівці та у Свиднику, поінформувала присутніх секретарка підготовчого комітету Люба Бабота. Досі на конференцію зголосилося понад 80 науковців-українознавців з різних країн. З економічних причин (кількакратне підвищення цін за харчування, нічліг та транспорт) доведеться значно зменшити кількість учасників, головним чином з України та країн Східньої Европи, які приїдуть без будь-яких фінансових засобів, а значно обмежений бюджет конференції не дозволяє покриття коштів усім зацікавленим.

Для учасників із західніх країн, у зв'язку з вигідним курсом конвертабільної валюти по відношенню до неконвертабільної чехо-словацької крони, кошти будуть мінімальні.

Журнал „Дзвін" містить численні матеріяли з діяспори

Джерзі Сіті, Н. Дж. (О. К.). — „Чумацьким возом" дійшов до редакції „Свободи" літературний місячник „Дзвін" за січень 1991 року, який появляється у Львові під редакцією Романа Федорова.

У ньому багатий матеріял з різних ділянок літературного та мистецького життя, в тому дуже численно заступлена література та мистецтво діяспори, з якою щойно тепер відверто може познайомитися читацька публіка України.

У першому відділі поезії знаходимо вірші Марка Царинника і статтю про нього пера Миколи Ільницького у відділі „Українська поезія за рубежем'.

Друга частина п.з. „Червона калина" — це антологія українського оповідання, де містяться оповідання Василя Королева-Старого, Леоніда Мосендза, Уласа Самчука, Любови Коленської, Софії Парфанович поруч новель Юрія Липи, Федора Дутка, Олекси Слісаренка, В. Домонтовича. До цього відділу є обширна стаття пера Р.Федорова п.н. „Портрети в різьблених рамах", в якій автор аналізує українське оповідання і роман XX сторіччя, і порівнює знищення української літератури в останніх десятиріччях до Вірменії, де, як він пише „ворог брав книжки в 'полон', немов воїнів, і

(Закінчення на стор. 3)

Варшавський Пакт перестає існувати з кінцем березня

Будапешт, Мадярщина. — Агентство Ассошіейтед Пресс і західні кореспонденти інформують, що у висліді конференції у якій брали участь міністри закордонних справ і оборони членських держав Варшавського Пакту рішено зліквідувати його до 31-го березня цього року. Згадане агентство інформує, що міністер оборони СССР Дімітрій Язов і міністер закордонних справ Совєтського Союзу Александер Безсмертних поклали без коментарів свої підписи під документом.

Міністер закордонних справ Чехо-Словаччини Їжі Дінстбар і міністер оборони тієї країни Любош Добровський навпаки, підсміхались із задоволенням і були раді коли кореспонденти ставили їм питання на перервах і після сесії. Обидва міністри — це колишні чехо-словацькі дисиденти, прихильники розпущення Варшавського Пакту, борці за привернення демократичних прав в їхній країні та покінчення з комуністичним режимом.

Міністер закордонних справ Мадярщини Ґеза Есенський в кінці церемонії підписання цього документу, яка відбулася в готелі над берегом Дунаю, підкреслив історичну важливість цієї церемонії.

Згідно з підписаним документом до 31-го березня повинні бути зліквідовані всі воєнні структури Варшавського Пакту. Кожний член цього пакту отримує повне право, в залежності від потреб і рішення урядів, збільшувати, зменшувати або взагалі розв'язувати свою армію.

Крім Совєтського Союзу, Чехо-Словаччини і Мадярщини свої підписи під документом поставили представники Румунії, Болгарії і Польщі. Учасники церемонії погодилися влаштувати 1-го липня зустріч в Празі, щоб обговорити справи ліквідації політичних організацій, пов'язаних з Варшавським Пактом. Запляновану на 27-го і 28-го лютого конференцію представників країн, членів Ради економічної взаємодопомоги, яка мала також вирішити справу розв'язання цієї установи, покищо відклали на неозначений час. Чехо-Словаччина запропонувала, щоб ті організації зліквідувались до кінця цього року. Колишні члени Варшавського Пакту погодились не розголошувати таємниць пакту. На цьому настоювала Москва, яка, як відомо, була головним „махером" і „пляновиком" стратегії і трагічної практики. Тепер вона боїться, що східньоевропейські народи можуть засудити її поведінку стосовану на протязі років.

Під теперішню пору колишні союзики СССР намагаються підписати нові договори з Північно-Атлантійським Оборонним Союзом (НАТО), який мігби зберегти їх від евентуальних ударів зі сторони консервативного уряду СССР. В лютому три держави Варшавського Пакту — Чехо-Словаччина, Мадярщиа і Польща — підписали у Брюссе-лі корисні для них домовлености про співробітництво з НАТО. Якщо йдеться про зброю і воєнну технологію, яку сателіти по дешевій ціні отримували з СССР, їм тепер прийдеться платити дещо вищу ціну за кращу і модернішу зброю Західній Німеччині, Франції, Великобританії, або З'єднаним Стейтам Америки.

У СВІТІ

АРІЄЛЬ ШАРОН, МІНІСТЕР державного будівництва, колишній міністер оборони Ізраїля і впливовий політичний діяч, коментуючи пляни З'єднаних Стейтів Америки, які відносяться до справи полагодження ізраїльсько-арабського конфлікту і нормалізації відносин Ізраїля з Сирією, повірняв сирійського президента Гафеза ель-Ассада із іракським диктатором Саддамом Гуссейном і назвав їх обидвох „вбивцями". В інтерв'ю для французького журналу Їцак Шамір також називав Ассада „здекльярованим ворогом Ізраїля". При тому Шарон заявив, що Ізраїль не має наміру віддавати арабам жодних земель і про це, мовляв, не може бути навіть мови.

ЯПОНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Тосікі Кайфу заявив кореспондентам, що фінансова допомога Японії країнам антиіракської коаліції призначена не тільки для З'єднаних Стейтів Америки, але також і для Великобританії, Франції й інших країн. Прем'єр повідомив, що він передв вже до парляменту на затвердження проєкт пляну для виасиґнування чергових 9 біл. дол. допомоги коаліції. На його думку проєкт уряду буде потверджений і гроші будуть виплачені в найближчих днях. Крім того Японія вирішила послати у Перську затоку очищувальні апарати, щоб допомогти прочистити затоку від оливного забруднення. Кайфу підкреслив, що японська допомога призначається виключно для того, щоб на Близькому Сході був встановлений мир.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР ІЗРАЇЛЯ Їцак **Шамір зявив,** реаґуючи на рішення іракського диктатора Саддама Гуссейна вивести свої війська з Кувайту, що до часу поки С. Гуссейн не зійде з політичної арени він становитиме поважну загрожу не тільки для Ізраїля, але для багатьох інших, зокрема малих країн на Близькому Сході. „Я нехочу обговорювати шляхів і засобів його відходу з міжнародної арени, — заявив Шамір в інтерв'ю з кореспондентом ізраїльського радіо і телевізії, — бо це не від нас залежить і ми не вирішуємо чи і коли війна повинна закінчитися". Ізраїль побоюється, що коли ЗСА й інші країни коаліції виведуть із Савдійської Арабії і Кувайту свої основні збройні сили, Ірак все одно обстрілюватиме ракетами „Скад" територію Ізраїля, щоб заманіфестувати свою живучість і щоб регабілітувати себе в очах арабів на окупованих землях. Може наступити така ситуація, що в районі Перської затоки прийдеться воювати ще раз, тим разом один проти одного, тобто Ізраїль проти режиму С. Гуссейна, якщо він збережеться.

ЯК ТІЛЬКИ ЗАКІНЧИТЬСЯ ВІЙНА в районі Перської затоки, членські держави ОПЕК (продуценти оливи і оливних продуктів) плянують скликати до Відня спеціяльну конференцію, щоб понизити видобуток оливи і причинитися до стабільности цін на оливні продукти. Присутність на засіданні Ради ОПЕК міністра оливної індустрії Савдійської Арабії Гішама Назера, держава якого є головним членом коаліції у війні проти військ Іраку, запевняє, що під теперішню пору не будуть прийняті жодні драстичні рішення, які могли б пошкодити головним консументам нафти, зокрема Японії, Західній Німеччині, Франції й іншим, які доклали чимало зусиль, щоб затримати коаліцію вкупі, не зважаючи на те, що Саддам Гуссейн робив різні заходи, щоб їх порізнити. Після війни ОПЕК знову встановить квоту для 13-ох членських держав. До початку війни загальна квота ОПЕК у видобуванні оливи становила 21,5 міл. бочілок на день. Під час війни ОПЕК не мав контролі над видобуванням нафти, бо тільки одна Савдійська Арабія видобувала і продавала 8,5 міл. бочілок денно.

КУВАЙТ ЗВІЛЬНЕНИЙ; ПРЕЗИДЕНТ ДЖ. БУШ НАКАЗАВ ПРИПИНИТИ ВОЄННІ ДІЇ

Вашінґтон. — Проголошуючи американському народові і цілому світові, що військові з'єднання коаліційних держав звільнити повністю територію Кувайту від іракської окупації, розбили і значно послабили збройні сили Іраку, президент З'єднаних Стейтів Америки Джордж Буш наказав припинити воєнні дії на усіх фронтах в Кувайті і Іраку о год. 12-ій ночі. Припинення вогню триватиме до часу поки іракський диктатор Саддам Гуссейн не відважиться заатакувати альянтських з'єднань, або не розпічне атаки ракетами „Скад" будь-якої країни на Близькому Сході.

Заява і зарядження президента Дж. Буша була передана усіма засобами масової інформації з Овального бюра Президента в середу, 27-го лютого о год. 9-ій вечора. Президент закликав С. Гуссейна вислати до головної команди коаліційних військ своїх військових емісарів для встановлення військоивх передумов і підписання документу про капітуляцію та повного припинення війни в районі Перської затоки. Очевидно, після того будуть звільнені усі воєннополонені і розпічнеться плянове виведення американської та інших альянтських армій з Близького Сходу. Залишаться тільки незначні військові частини для охорони воєнного виряду.

Вміжчасі, тобто вже після зарядження Президента ЗСА про припинення вогню, Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй скликала надзвичайне засідання на якому амбасадор Іраку до ООН прочитав заяву міністра закордонних справ своєї країни Таріка Азіза у якій говориться, що уряд Іраку визнає усі 12 резолюцій Ради Безпеки ООН, включно з резолюціями, які говорять про виведення іракського війська з Кувайту без жодних передумов, репарації для Кувайту тощо. В листі Азіза однак не згадується ні словом про інші вимоги висунені президентом Дж. Бушем, які включають звільнення усіх цивільних і військових кувайтців, які були захоплені і вивезені в глиб Іраку і їхня доля покищо не відома. ЗСА формально не отримали листа подібного змісту.

Президент Дж. Буш підкреслив, що війна на Близькому Сході закінчилася скоро і блискавично, згідно з „нашими плянами", без великих втрат в людях. „Тепер нашим черговим завданням буде забезпечення довготривалого миру в тій частині світу", — заявив Дж. Буш, натякаючи знову на потребу відсунення від влади С. Гуссейна і створення демократичного уряду, який постарається, щоб Ірак жив із своїми сусідами в мирі і спокою.

Проголошуючи перемогу над 500-тисячною іракською армією, озброєною модерною совєтською зброєю, Президент ЗСА висловив признання головнокомандувачам тієї операції, які зуміли випрацювати знамениту стратегію перемоги з мінімальними людськими і матеріяльними стратами. Від 2-го серпня 1990 р., тобто від дати окупації Кувайту іракською армією, загинуло 79 американських вояків і то 28 загинули не на фронтах, а від ракети „Скад" яку кілька днів перед капітуляцією зумів випустити ненависник ЗСА і всього вільного світу С. Гуссейн на військові бараки в Савдійській Арабії.

Покищо президент Дж. Буш не назвав дати коли розпічнеться виведення американської армії з району Перської затоки, але пресовий секретар Білого Дому Марлин Фицвотер заявив, що Президент хоче це зробити якнайскорше, як тільки дозволять обставини.

Без сумніву президент Дж. Буш був незадоволений совєтським вмішуванням на передодні заплянованої великої офензиви, хоч він свого незадоволення не виявляв на зовні. Щойно в дальших дипломатичних ходах виявиться, як далеко зайшли американо-совєтські непорозуміння у зв'язку з подіями на Близькому Сході.

М. СУК В КАРНЕҐІ ГОЛЛ

Ню Йорк. — У неділю, 3-го березня, в год. 2-ій по полудні у Вайл Голл, Карнеґі Голл, 57-ма вул. і 7-ма авеню, заходами Українського Інституту Америки в концертовій серії „Музика в Інституті" відбудеться американський дебют визначного пяніста з України Миколи Сука. В програмі твори Бетовена, Бартока, Ліста та Івана Карабця. Квитки в ціні 8 і 12 дол., пів ціни для сеньйорів, можна набути при касі або в крамниці „Сурма". Для студентів вступ вільний.

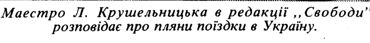
В АМЕРИЦІ

ПО ЦІЛІЙ КРАЇНІ ПОЧУТТЯ гордости за успіхи американського та союзних військ у початковій стадії сухопутньої офензиви є дуже промовистими, але найбільше це можна побачити на війькових базах, де залишились рідні вояків і професійні вояки на пенсії, що слідкують за кожним рухом частин своїх рідних і друзів. Одначе на обличчях рідних, яких чоловіки, сини, батьки, брати та наречені є учасниками цих офензивних акцій далеко на пустинях Савдійської Арабії, Кувайту та Іраку, можна бачити суміш емоцій гордости, віри та десь там в найдальшому куточку крихітку непевности.

У ПОНЕДІЛОК, 25-ГО ЛЮТОГО, генеральний прокуратор ЗСА Ричард Торнбирґ заявив, що коло 51,000 осіб, які втікли перед політичними заворушеннями до ЗСА з Кувайту, Ліберії та Ливану зможуть залишитися тут принайменше ще на один рік. Всім тим втікачам генеральний прокуратор надав статус тимчасових мешканців ЗСА на один рік, згідно з іміґраційним законом 1990 року. Закон, що його введено в життя минулого листопада, дозволяє генеральному прокураторові надавати статус тимчасвоих мешканців закордонним громадянам що опинилися в цій країні, з причин військових конфліктів, природних нещасть чи інших надзвичайних ситуацій в їхніх країнах.

СУДОВЕ ОСКАРЖЕННЯ подане групою студентів правничого факультету Гарвардського університету, в котрому вони оскаржують свою школу за дискримінацію жінок і членів меншинних груп у прийнятті на працю та підвищенні стажу серед викладачів, було відкинене, бо студенти не мають права заскаржувати школу. Суддя найвищого суду округи Міддлсекс, Патрик Ф. Брейді в своєму восьмисторінковому виясненні підтримав твердження Гарвардського університету, що згідно зі законом Массачусетт єдині особи, які можуть подавати оскарження про заробіткову дискримінацію — це працівники, майбутні працівники, чи працівники, яких звільнено з праці. З уваги на те, що студенти правничого факультету не підпадають під жодну з цих категорій, вони не можуть подавати оскарження.

„ІДЕМО З МИСТЕЦЬКИМ СЛОВОМ В УКРАЇНУ!"

Маестро Л. Крушельницька в редакції „Свободи" розповідає про пляни поїздки в Україну.

Джерзі Сіті, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Здається немає більшої ентузіястки мистецького слова, як керівник нашої широко відомої Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької. Тому не диво, що вона ніколи не вгаває у ширенні того слова, а з її студії вийшли десятки молодих людей, яких вона зуміла захопити ним до глибини душі.

І ось тепер після довгих років її праці в ЗСА вона дістала найбільший і найкращий виклик — запрошення поїхати зі своєю студією в Україну.

Лідія Крушельницька ціла сіяє коли розповідає про цю прегарну перспективу і з гордістю показує запрошення, що вона його отримала від Союз-Театру Львівської Области Спілки Театральних Діячів поїхати туди у місяцях травень-червень.

— Що було причиною, що ви рішилися організаувати цю поїздку незалежно від обставин і світової ситуації ? — питаємо нашу гостю.

— Знаєте, я уважаю таку поїздку незвичайно потрібною для взаємовідносин поміж молоддю з діяспори і в Україні. Хай в Україні почують, як ці уродженці Америки говорять гарно українською мовою та з яким чуттям передають українську поезію. А для моїх учнів, що поїдуть, ті відвідини України немов завершення їхньої довголітньої праці, бо всі вони вже довгі роки працюють зі мною.

— А який репертуар вибрали ви для того так важливого турне?

— Я підготовляю дві різні програми, кожна по дві години. Одна із творами Івана Франка і Лесі Українки, друга — Тараса Шевченка.

— Чи є якась причина, чому ви вибрали наших клясиків?

— Розуміється, що є. У мене призбирався впродовж довгих років подив для поезії переданий від Курбаса через мою незаступиму учительку Олімпію Добровольську, а І. Франка ніде не ставлено, як також не часто чується драматичні поеми Лесі Українки. І в тих поемах, як і в збірці поем Шевченка „Думи мої", я

(Закінчення на стор. 3)

ДОПОВІДЬ Д-РА О. ШЕВЧУК

Ню Йорк. — Заходами Клюбу Сеньйорів при Товаристві „Самопоміч", у суботу, 2-го березня, о год. 3-ій по полудні в приміщеннях товариства, 98 Друга авеню, відбудеться доповідь д-р Олі Шевчук на тему: „Роля харчування для скріплення здоров'я". По дискусії солодке і кава.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Революція в Албанії

Албанія — невелика країна над Адріятським морем, величиною стейту Мериленд, з населенням три з половиною мільйона людей, має за собою цікаву історію, яка сягає античної Римської імперії, і це теж батьківщина Матері Терези. Від 1944 року Албанія — комуністична країна і настільки правовірна марксизмові, що збунтувалася проти свого совєтського протектора, коли в СССР Хрущов розпочав десталізацію. Комуністичний Китай взяв Албанію під свої крила та донедавна субвенціонував її. Впродовж 40 років правив там по-диктаторськи Енвар Годжа. В минулому році під впливом успішної протикомуністичної революції в усіх шести колишніх совєтських сателітських країнах почалася деяка лібералізація режиму і в Албанії, скасовано там монополь Компартії. Проте Албанія була і все ще є останнім залишком комунізму на Балканському півострові в Европі. Саме тепер іде в Албанії боротьба між ворожою комунізмові верствою інтелектуалів і молоддю, з одного боку, та заскорузлими комуністами — з другого.

У минулому тижні поверх тисячі студентів університету в столиці Албанії Тірані перевели бурхливу демонстрацію проти зберігання назви університету „імени Годжі". Вони стягнули й розбили пам'ятник Годжі перед університетом. Поліція придивлялася, трохи стріляла в повітря і... виразно сприяла демонстрантам. Але наступного дня прийшло до зудару між юрбою антикомуністичних демонстрантів і поліцією: згинули три демонстранти й один поліційний старшина. Уряд подався до димісії; президент склав новий тимчасовий уряд, бо 30-го березня мають там відбутися перші вибори. Передбачаючи свою прогру у виборах, — комуністи погрожують, що до виборів не допустять. Це ще довго буде варитися. Відворот Польщі від комунізму тривав сім літ; чехи нахвалялися, що їм досить було сім днів, але це теж тільки на папері. У Румунії й Болгарії дотепер є неспокій, бо комуністи під новою фірмою „соціялістів" не допускають до демократизації.

Албанія була завжди відсталою країною і тут комуністи не виречуться легко свого жолоба. Знову ж загал населення привик до керованої панівною партією економіки, і не так легко перейти на систему приватної власности і ініціятиви й суперництва. У Польщі настала вже вільна торгівля із можливістю творення приватних підприємств і крамниць, — але для цього треба капіталу. Настала там диковинна ситуація: у крамницях можна все дістати, але за значно більші ціни, аніж за той сам крам платиться в Америці. Албанські комуністи мають за собою ще той арґумент, що комунізм зберігається у Комуністичному Китаї і не скасований у Совєтському Союзі, де його президент все ще є „генеральним секретарем Компартії СССР".

Але розвал комунізму розпочався у велетні — у Совєтському Союзі, і того ж не уникнути Албанії. Цей процес буде поглиблюватися. На наших очах настав у совєтській імперії хаос саме на тлі боротьби між комуністами і демократами. Комунізм — як за Сталіна — оперся на війську і КҐБ — політичній поліції, але це його не врятує. Центр влади у Москві є у Кремлі, під мурами якого притаївся мавзолей Леніна. Але у численних містах понищили вже пам'ятники цьому ідолові марксизму, а й містові Ленінґрад хочуть привернути назву Петроґрад. Добре, що албанські студенти скинули пам'ятник Енвара Годжі, — там незадовго провалиться дощенту комунізм як державно-політична система.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Микола Руденко

РОЗДУМИ ПРО МЕНТАЛЬНІСТЬ

II.

Я наводив свідчення клясиків російської літератури аби уникнути звинувачень в національній необ'єктивності. Я вірю в наше братерство, але за умов, що російський брат житиме у своїй хаті, а ми — у своїй. Так сьогодні наставлена Росія Єльцина, і в нас немає жодних причин її не шанувати.

Об'єктивність змушує мене дещо іншими мазками малювати нове покоління українців, що виросло у зрусифікованих містах. Міський побут здебільшого рівняє українця й росіянина. Якщо й лишається в українця стихійна любов до землі (а саме це характеризує українську ментальність), то вона знаходить вихід поза містом у садово-городних кооперативах, а в містах українці живуть так само, як і росіяни. І, на жаль, тут вони швидко забувають про своє національне походження. Російська мова стає мовою їхнього мислення, на українську вони переходять хіба що на базарах. Їм дуже не хочеться виглядати так, як оті дядьки й тітки, котрі привозять на базар картоплю, або заколотого кабанця. Оскільки ніде більше вони не чують української мови, то й сама ця мова видається їм грубо-дядьківською, „плебейською". Принаймні, так це було в часи недоброї пам'яті Щербицького, коли в Україні престиж української мови зусиллями партійно-імперського чиновництва було доведено до рівня злісного каламбуру. На жаль, навіть талановитий письменник Міхаїл Булґаков спокусився цим придуркуватим каламбуром визначити культурні якості української мови.

Покоління зрусифікованих у часи Брежнєва-Щербицького дошкільнят та школярів сьогодні становить основну виробничу силу в українських містах. Переважна більшість 30-40-літніх інженерів, лікарів або військовиків, що ментально зформувалися у згаданий період, на жаль, вельми далекі від українського патріотизму.

Перебуваючи в Одеській очній клініці імени Філатова, я близько познайомився з такими українцями, що виростали в умовах панування російської мови. Від їхнього національного походження позалишалися хібащо тільки прізвища.

Ось, наприклад, веселий, життєрадісний і доволі освічений Володя із Сміли. Йому близько 40 років. За освітою інженер, працює на телевізійному заводі, котрий випускає вельми популярні телевізори, на які пишуться в черги й чекають роками. Характерна особливість цих телевізорів полягає в тому, що трубка з відеоекраном в них вмонтовується не вітчизняна, а японська. Саме це і визначає їхню високу якість. Звичайно, я порадувався, що в Смілі з'явився такий завод, та й інженер Володя, з яким я годинами дискутував на політичні теми, також здатний порадувати своїм інтелектуальним розвитком.

Ми з ним майже однодумці. Наші політичні розходження починаються там, де виникає питання, чи можливий економічний розвиток України без її державного суверенітету? До українського суверенітету Володимир цілком байдужий. Він навіть вважає його гальмом на шляху економічного розвитку. При цьому Володимир оперує власним виробничим досвідом, набутим на Смілянському телевізійному заводі. Останній пов'язаний тисячами кровоносних судин і нервів з виробничими колективами майже всіх совєтських республік. Отож, на його думку, завод має належати московському центрові, бо тільки Москва здатна сполучати всі ці численні зв'язки й у завершеному вигляді трансформувати на телезавод. Без Москви — всі ці зв'язки неминуче розпадуться і, як він гадає, вони вже почали розпадатися. Уявити їхнє існування без центру Володимир не здатний, а мої арґументи, занесені з капіталістичної Америки, його не переконують. Ідея української державної самостійности, яка в нашому народі жила віками, йому взагалі чужа й нецікава. Мої докори, що він, мовляв, зраджує своїх козацьких предків, Володимир сприймає доволі іронічно. А в моїй уяві все ще живе та Сміла, якою вона була під час мого збирання матеріялу для роману „Остання шабля". Це діялося 34 роки тому, відразу ж після XX з'їзду. Саме у Смілі я познайомився з полковником у відставці Іваном Черненком, котрий став прототипом головного героя „Останньої шаблі" Івана Турбая. Та Сміла, яка оживає у моїх спогадах, не здатна була породити отакого Володимира — ні в розумінні високого професійного розвитку, ані в сенсі абсолютного національного нігілізму. Виходить, за свій промисловий розвиток, Україна має сплачувати непомірну ціну, що вельми близька до національного самогубства.

Закінчення буде.

А. Камінський

ЧИ ДІЙСНО БЕЗВИХІД?

I.

Зеновій Красівський, націоналістичний активіст, поет і колишній політв'язень, нещодавно у своєму виступі у Львові на мітинґу, присвяченому 82-ій річниці з дня народження Степана Бандери, накреслив теперішній стан в Україні, зокрема в західніх областях, такими штрихами: „... За кілька останніх років ми пережили ціле століття, пережили ідею конфедерації, Ланцюг, вибори, ми переживаємо Верховну Раду, ми висунули кілька політичних думок, заготовок і плятформ, які взяли з попередніх десятиліть — і... підійшли до тієї безвиході, в якій ми є сьогодні... Як бачите, цей мітинґ і мітинґи по інших районах Львівської та Івано-Франківської областей засвідчують, що ми прийшли до розгублености. Менше прапорів, менше розсудливости, менше евфорії... і ми задумуємося, що буде завтра? Ми дуже дружньо і масово виходили з прапорами, ми повісили ті прапори разом з совєтськими на райвиконкомах, майже на райкомах і на міліції. Ми все це зробили, сподіваючись на чудо, а чуда не сталося..."

Водночас Красівський підбив доволі критично підсумки дотеперішньої діяльности Руху і політичних партій. Він сказав: „Рух, ця загальноукраїнська організація, пробуксував. Багато осередків по районах і по селах перестають діяти. Українська Республіканська партія, не зважаючи на структуру, на добрі сили, на організаційний хист проводу, не стала політичною опозицією у Верховній Раді і у совєтській політиці ...Християнська Демократична партія покищо обмежилася самими організаційними заходами...Об'єднання ‚Державна Самостійність України', Українська Національна партія знаходяться ще у своєму ембріоні, і загально нарід ще не підтримав ту течію..."

На марґінесі зазначимо, що поставлення трьох останніх формацій на одній площині з Республіканською партією чи тим більше — з Рухом, було дещо претенсійним, бо від самого початку свого заснування і дотепер вони були не тільки малочисельними і не впливовими, а й мали виразно реґіональний профіль. Але не про це йдеться. Також не місце тут аналізувати, яку ролю відіграє УРП в демократичному бльоці у Верховній Раді УССР і зокрема, який силовий потенціял Руху і нововилоненої з нього Демократичної партії України. Нагадаємо тільки, що на Другому з'їзді Руху було понад дві тисячі делеґатів (всіх обраних делеґатів було 2294), які репрезентували понад 280,000 членів і майже п'ять мільйонів прихильників. Не будемо теж займатися тут питомою вагою таких формацій як Українська Селянська Демократична партія, Соціял-демократи, Партія демократичного відродження України та інші, букет яких на сьогодні переріс вже кількість партій на еміґрації.

Йдеться нам про щоінше, а саме про безвихідь і розгубленість, що про них говорив Красівський. І до речі він не одинокий, який сьогодні так думає. Але чи дійсно український політикум на Землях опинився у безвиході і розгублености?

Немає сумніву, що чуда, що про нього згадав Красівський, не сталося. Ба більше: після загальної евфорії, емоційного наснаження далекосяжних сподівань — прийшов період охолодження, усвідомлення обмежених можливостей і осягів, розчарування і подекуди прийшов період навіть розгублености, а може й відчаю. А дехто пішов ще у другу скрайність і згустив фарби. А тим часом з соціологічно-психологічного погляду це була „нормальна" реакція у політичному процесі, який, як і всі інші соціяльні розвитки, має свої „верхи" і „доли". Іншими словами, йдеться тут про певну циклічність суспільно-політичного процесу, яка полягає у черґуванні вершинних та низинних циклів і стільки.

Інша справа, чим, якими факторами — політичними, соціяльно-економічними, психологічними й іншими — зумовлена ця циклічність. І власне аналіза й визначення цих факторів у період низинного циклу і є головною передумовою найдення дальших шляхів, методів та заходів для осягнення чергового вершинного стану. І не треба сумніватися, що якраз під сучасну пору в Україні відбувається не тільки оцінка і переоцінка дотеперішнього періоду, а й шукання нових програмових і практичних заходів для виведення нашого політикуму і цілого народу з теперішнього незадовільного стану у черговий „вершинний" цикл.

Закінчення буде.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПАМ'ЯТАЙМО ТАКОЖ ПРО ХАРКІВ

В „Свободі" з 16-го лютого появилася стаття нашого видатного ученого-мовознавця, колишнього на протязі кількох каденцій президента УВАН в Ню Йорку, проф. Юрія Шевельова, п. з. „Харків може і хоче мати допомогу". У згаданій статті шановний автор висказав слушний закид, що у вирі акцій за допомогу Україні в нашій добі підйому національно-культурного й громадсько-політичного життя та використання деяких можливостей „Харків у нас виступає в ролі занедбаної попелюшки", якої не помічаємо серед її сестер — інших міст.

У зв'язку з тією статтею нагадується мені остання конференція дійсних членів УВАН в Ню Йорку, під час якої проф. Ю. Шевельов порушив питання наладнання зв'язків між Академією в Ню Йорку та нашими колеґами-науковцями з Харкова, між іншим, в цілі скорої моральної й фактичної допомоги харків'янам. В часі дискусії дехто з членів Академії, а в тому й автор цих рядків, відгукнувся дуже прихильно на заклик допомоги харків'янам. Люди поговорили, розійшлися й, як сказав наш пророк Тарас... „Великих слів велика сила й... більш нічого". А тим часом справа вимагає не лише декляративної реторики, але й конкретної акції.

Харків — одно з головних наших міст, виставлене своїм географічним положенням на ворожі нам впливи зі сторони захланного північного сусіда з усіми дальшими консеквенціями вище сказаного. Охорона нашого Харкова — це справа всіх українців, державників і соборників без різниці територіяльного походження. Поможім йому на шляху національного росту, на відтинку наукового життя, загальнокультурного й громадсько-політичного. Український Харків є дорогий також найдальше висуненим на захід львів'янам так, як Львів повинен бути дорогий харків'янам. Ми ж діти одної матері! Треба надіятися, що наша Академія в Ню Йорку скоро нав'яже співпрацю з науковим світом Харкова. Українське Історичне Товариство також не відмовиться разом з Академією подати допоміжну руку нашим братам-колеґам харків'янам. Постулят допомоги для Харкова — це справа не лише наукових кіл діяспори, але й цілої громади.

Треба привітати ініціятиву нашого вельми заслуженого сеньйора української науки Юрія Шевельова, якому лежить на серці краща майбутність відродженої України, а в тому й міста його молодости.

Олександер Домбровський
Джамайка, Н. Й.

ЧАС ЗМІН І ЗМАГАННЯ

Для більшости українців в Україні і світі сьогоднішні часи тяжкі, турботливі, а рівночасно інтриґуючі, до якої міри ми можемо цей час схилити в нашу користь. Господарський занепад, брак правного забезпечення і упадок накиненого ‚старшим братом' порядку висять як темна хмара над нашими головами. Українці у цілому світі затурбовані будучністю своєї нації.

Цей душевний неспокій є цілком оправданий і мусимо бути приготовані, що слідуючих кілька років будуть періодом напруження і політичних та господарських змін.

В цей самий час моя віра у інстинкт самозбереження моєї країни і мого народу є незламною. Як досвідчений підприємець, я бачу цей час як виклик для кращих можливостей і досягнень.

Коренем лиха є не лишень господарська і політична нестабільність України, але також світовий розвиток у поширенню комунікації та інформації. Творення у світі торговельних бльоків, котрі при розвитку комп'ютерів і сателітів диктують і заставляють перестати уболівати над вчорашніми недотягненнями, над груповами непорозуміннями, а сходитися, єднатися з фахівцями і спеціялістами своїх сусідів. Всі знають, що українці є найкращими спеціялістами в цілому СССР. Треба творити великі корпорації, щоб силою організації витримати конкуренцію з іншими, і в цей спосіб здобути собі місце у світі. Інші народи такі інтернаціональні бльоки уже потворили і кожного дня зростають на силі. Вплив цих торговельних бльоків уже у великій мірі дається відчути так у Союзі, як і в Україні.

З вірою у витривалість і природну здібність слід достосуватися до нових умовин, скерувати свої уми на творчість якою зможемо здобути певне місце у цьому змагу. Марнувати час на суперечки за червоний чи синьо-жовтий прапор не зробить нас багатшими. Усякі зміни спричинюють нестабільність у всіх країнах світу. Може у нас тої нестабільности трохи більше або менше, але 50 мільйонів людей у країні багатій на природні ресурси з добрим кліматом повинні витримати ці зміни і загартуватися до кращого завтра.

Петро Яцик
Торонто, Онт.

Оксана Сновидович

ЛЕСИНИМИ ШЛЯХАМИ

Пригадую — була зима. Засніженими вулицями Львова блукав грудень. Лиш відчинивши очі, відразу заглянула під подушку, — чи не проминув мене Святий Миколай: я ж вчора була така чемна. Ні, не забув мене добрий Дідусь у малиновому кожушку. Не нагнівався на мої пустощі, бо залишив чудові дарунки, а не різку, як приобіцяла мама за непослух. З цікавістю розглядала пакунок, раділа новенькими блискучими чобітками, ласувала рум'янобокими яблуками й солодощами. На дні торбинки виявила ще одну річ — була це гарненька книжечка в кольоровій обгортці. „Леся Українка: А вже весна, а вже красна" — вголос прочитала напис. Це не була звичайна казка — коротенькі стрічки, якісь дивні знаки. Пробувала читати, та не могла дати ради, бо ще тільки вступала в храм Науки — вчилася грамоти. Допомогла мама. Як мелодійно звучало кожне слово в її устах. Читала легко, з якимсь дивним почуттям та захопленням. Я здивовано задивлялася то до книжки, то на матусине обличчя, а вона без єдиної запинки напам'ять читала такі прості, а такі чудові поезії. Ми двічі перечитали книжку, бо я просила то про горобчика, що бідкався на морозі — серце щеміло за бідолашною пташиною; чи співчувала діткам, яких вабили спокусливі черешеньки, — пригадалися й мої страждання під височенною вишнею.

Минуло два десятки літ, а я донині бережу мою першу віршовану книжечку, яка розчинила для мене двері в прекрасний світ української поезії. В соті роковини з дня народження улюбленої доньки українського народу дитяче видавництво „Веселка" видрукувало ці вірші. Якась добра душа подбала й за найменше громадянство України. Так відбулося моє перше знайомство зі славетною поеткою, хресне ім'я якої Лариса, за батьком Косач, по чоловікові — Квітка. А у моєму серці вона — Леся Українка.

25-го лютого 1871 року у містечку Звягелі (тепер Новоград-Волинський) земля подарувала світові дівчатко. Ще дитиною була вона якоюсь іншою, ніж ровесники — не на вік серйозною, спостережливою, вдумливою. Великими сивими очима, такими як озера на Волині, вбирала загадковий для неї світ природи і людського буття. Все пережите переходило через дитяче серце — маленьке, але полум'яне й співчутливе.

Власного імени Лариса поетка не любила, а особливо, як пестливо кликали „Лосею". Добрала сама миле Леся. Коли ж розгорнула літературну діяльність, а її твори стали життєво зрілими й побачили світ, мама підказала їй псевдонім — Українка. Так постало в нашій літературі ім'я всесвітньо-відомої поетки, мужньої патріотки, борця проти зла і неправди, гніту й поневолення. Квола тілом, але сильна духом, вона живе й житиме у пам'яті народній як неопалима купина, символ Батьківщини. Що повинен вартувати нарід, з надр якого виходять великі таланти, що зростають на його історії, фолкльорі, успадковують найкращі риси нації. Будь горда, земле; везвеличся, український народе, що мав таку доньку! Пишайся Краю, бо такими почуттями горіло Лесине серце, усю любов віддала тобі, люба Україно.

Інколи подиву гідне, звідки черпають люди цю безмежну любов, звідки зринають почуття відданости аж до самозречення? Леся Українка пізнала їх в родинному колі. Так, роля батьків у житті кожного з нас неоціненно велика як під оглядом дарованого життя, але у переданні науки життєвої мудрости та досвіду — вона значно вагоміша. З родини починається пізнання світу, його двох протилежних сторін. Високоосвічена й культурна сім'я зформувала багатогранний світогляд майбутньої поетки, розвинула її природний дар — талант до вірша; передала їй у спадок почуття гідности й шани до усього святого — справжніх людських цінностей, які Леся Українка пронесла через усе своє життя.

Всі шестеро дітей родини Косач початкову освіту здобули вдома. Мати Ольга, що була відома як поетка Олена Пчілка, була справжньою українською матір'ю в повному розумінні слова. Прагнучи відгородити дітей від пагубного впливу московщини, яка панувала в школах Волині та по цілій Україні під російською займанщиною, виховувала дітей особисто в українському національно-патріотичному дусі. Вона була, є і буде гідним прикладом для наслідування. Не було і в батька „чужих" клопотів. Як мав змогу, так допомагав українським селянам бодай якось боронити себе в умовах нищівного національного та соціяльного гніту. А ще володіли Косачі рідкісним даром поваги до людини, до її особистости. Змалечку діти відчували це, тому родинні зв'язки переплелися ще й товариською приязню. Особливою відчутливістю відзначалася Леся. Її тонка емоційна душа різко реаґувала на події. Переймалася співчуттям до інших, але безжалісною була до себе. Міцно стиснуті уста не пропустили жодного стогону, ані єдиної сльози. Все було сховане у потаємних глибинах її виваженої душі. Загадковою була й залишиться для наступних поколінь.

Леся Українка входила у моє життя „Конвалією" та „Русалкою", згодом „Лілеєю", „Кассандрою" і „Лісовою піснею". І що більше заглиблювалася у її творчість, то більше полонила моє серце, оволодівала моїми думками. Прийшла жага пізнати глибини поезії і прози, більше зачерпнути в пригорщі цілющої води народного слова з Лесиної криниці. Збирала по крупинках крихітні відомості про перебування поетеси у Львові, який вже познайомився з велетенським талантом Українки ще 1884 року. А далі вже не вдовольняли екскурсії по Лесиних місцях на Львівщині. Кликала Буковина — прекрасні Чернівці, манив казковий Крим і замріяна Волинь.

Першою випала подорож до Чернівець. Це чарівне місто увібрало в себе кольорит розмаїття культур народів, які здавен населяли його. Чудове воно й тим, що тут жила й творила ще одна прекрасна письменниця — Ольга Кобилянська. Вони вважалися близькими друзями, сердечними товаришками. Неодноразово пролягали через Буковину Лесині шляхи, коли вирушала або поверталася зі своїх мандрів по Европі чи Чорномор'ю.

А потім був Крим. Гойдалося лагідне море та плавно виносило хвилі на камінний берег, поміж сонних кипарисів й олеандрів блукали леґенди, вабили очі густозаквітчані і такі різнобарвні клематиси. А над усім цим — купол неба: глибокий, бездонний і такий прекрасний. Ялта, Чукурларі. Вже скільки літ минуло, як бувала тут неперевершена Леся, а ніби все так само: таке ж море, сонце й густий аромат, настояний на пахощах кримських трав. Вітер бавиться пелюстками троянд, що полум'яніють на пам'ятній дошці. Пам'ятає Крим про Лесю Українку. Час тут сповільнив свій плин. Ще жива іскра спомину на цій землі про славетну поетесу.

Нераз маленьким баркасом я поверталася до Ялти, до тих святих для мене місць, які ще дихають історією і не вивітрили Лесиного духу. Поверталася сюди, щоб відчути дивне хвилювання, вдихнути свіжість моря — тут вона якась особлива, а в думках сказати: „Доброго дня, мила Лесю". Мальовничий Криме, і ти полюбився їй, припав до душі, тут залишила часточку серця — в стародавній Тавриді. Було для неї це цікаве місце, бо забувала про недугу й ніколи нудьгувати й тужити. Навіяла ця земля багатющу кількість сюжетів, які обезсмертили її ім'я, прославили на віки цей край. В будинку-музею чиїсь невтомні руки зібрали прекрасну колекцію творів поетеси — результат вражень і переживань.

Коли земля заколосилася золотими пшеницями, а медовий липень блукав поміж шовкових трав, відвідала Волинь. Ніколи б не подумала, що це така чудова закутина. Незліченна кількість озер і озерець, ставків, боліт, потаємних рівчаків. Усюди жива волога.

На кінець збулася моя мрія — я в Колодяжному, неподалік міста Ковля. Ось і „Білий домик" — тут крилом майнула юність поетеси. Власне сюди поверталася найчастіше, бодай думками. Своєрідна поліська природа захопила Лесину поетичну уяву, зродила в її серці ліричні мотиви. Сидячи на березі річки Стир, неподалік Луцького, уявляла собі багатий світ фантазії Лесі Українки з її

(Закінчення на стор. 3)

ПОВІДОМЛЕННЯ

ЦЕНТРАЛІ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ АМЕРИКИ ДЛЯ ЧЛЕНІВ УКРАЇНСЬКИХ КРЕДИТОВИХ КООПЕРАТИВ ЗСА

Останніми часами телевізія і преса, включно з українською, подають тривожні вістки про державне забезпечення фінансових установ ЗСА.

Слід розрізнити три роди фінансових установ: 1. Банки (Banks), 2. Щадниці (Savings and Loan Assosiations), 3. Кредитові Кооперативи (Credit Unions). Кожна група має окремий самостійний траст забезпечень: 1. FDIC (Federal Deposit Insurannce Corp.) для банків, 2. FSLIC (Federal Savings and Loan Insurance Corp.) для щадниць, 3. NCUSIF (National Credit Union Share Insurance Fund) для кредитових кооператив.

Це державне забезпечення ґарантує конто кожного уділовця до висоти 100,000 дол. Причиною затривоження були і є в першу чергу щадниці (Savings and Loan), фонд яких перейшов до неґативної стадії і держава мусіла шукати за більйонами долярів у податковців. Банки покищо є вистачальні, одначе заходить потреба і їхній фонд збільшити. Кредитові кооперативи все мали і мають найкраще і найсильніше забезпечення. Найкращим доказом їхньої стабільности та фінансової сили є їхня резерва у відношенні 7.10% до майна, коли банків є тільки 6.4%, а щадниць 2.6%.

Це до великої міри обгрунтоване тим, що кредитові кооперативи не платять податків, та є докладно контрольовані державою, що найменше раз у році. Ми віримо, що це повідомлення не лише задовольнить наших членів, але заохотить інших користати з услуг українських кредитових кооператив.

До добра і краси!

Інж. Д. Григорчук
голова Управи
Д-р А. Серафин
секретар Управи
Мґр В. Гупалівський
голова Ради
Інж. С. Кравченюк
секретар Ради

Лесиними шляхами

(Закінчення зі стор. 2)

Мавками, Перелесником. Ніби чула чародійний голос Лукашевої сопілки. Яким незбагненним талантом володіла її душа, щоб усе побачене або уявлене так тонко могла передати нам. Змогла передати не тільки нам, українцям, але й заполонила гарячі серця чужинців. Як хвилювалася моя душа, коли нашою мовою читало чеське дівчатко „Надію", а в Тбілісі — в хатині грузинського біолога, висів її портрет — мужньої і прекрасної жінки. Чим так зворушила їх наша поетеса? — Своїм талантом. Для справжнього мистецтва не існує мовного бар'єру. Відколи на світовому небосхилі мистецтва зійшла Лесина зоря — людство прийняло її чаруючий промінь. Поряд з Шевченком і Франком, що мов два могутніх крила прекрасного птаха підняли національну поезію до вершин світової слави, Леся Українка стала його ніжним жіночим серцем. Благословенна наша Земле, яких чудових людей дарувала і даруєш світові! А вони, Твої діти, примножують Твій духовний скарб, ширячи добру славу, оспівуючи Тебе у віках.

На Байковому цвинтарі у Києві я побувала в час пізньої осени. Тут закінчилася важка життєва дорога поетки. Тут спочило її змордоване тіло, але душа витає поміж нас — вона будить нас до життя, втілившись у героїв творів. Залишає незгасимий слід, спонукує до роздумів про істинні людські скарби, свідому життєву позицію. І як би не захоплював вир життя — у кожну вільну хвилину я з Лесею, з її віршами. Вони мої добрі порадники, з ними й життя легше долати. Чим могла віддячитися тій, що відійшла у вічність — лиш спогадом та китицею калини на місці її вічного спочинку.

З листів Лесі Українки знаю, що не любила вона, коли літературознавці втручалися в приватне життя поетів. „Нехай вже, як господар умре і хата його піде на громадську власність, тоді хай уже йдуть і цінують все, що від нього зосталось, бо мертвий не стане боронити скарбів своїх". Шануючи світлий талант улюбленої поетки та її бажання, не заглиблювалася я в сокровенні куточки її життя, не хотіла бути тими „чужими людьми", перед якими вона боронила свою душу. Лиш віддаю їй земний уклін і пам'ять серця.

ІНВЕСТУЙТЕ В УКРАЇНУ, ЗБІЛЬШІТЬ ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

Станиця Ню Йорку відсвяткувала річницю 22-го Січня і різдвяну свічечку

У неділю, 20-го січня, нюйоркська пластова станиця відсвяткувала річницю 22-го січня 1918 р. станичним апелем, на який зібралось новацтво, юнацтво, старше пластунство, сеніорат і родичі пластової молоді.

Програма свята була поділена на три частини. У першій частині відбулися підвищення ступенів, переходи з новацтва до юнацтва і заприсяження. Мистецьку частину програми, присвячену урочистій річниці державности і соборности України, приготовив гурток „Беркут" з 3-го куреня юнаків ім. гетьмана Івана Мазепи. Гурток повторив точку, за яку він здобув перше місце на пластовій Орликіяді в листопаді 1990 року: юнак, який виріс на чужині, їде на Україну і вперше зустрічається зі своїм батьком, якого ніколи не бачив. Батько розказує йому про відродження України і заохочує хлопця включитися у працю молоді. Хлопцеві стає неприємно, що досі він був байдужий і не цікавився цими подіями. Він захоплюється тим, що бачить і його любов до України і патріотизм зростають. Він радо включається в акції української молоді і його огортає почуття гордости за свою українську приналежність.

Юнаки з гуртка „Беркут" (пл. скоб Коля Савицький і пл. скоб Андрій Літепло) написали до цієї точки оригінальну пісню, яку всі разом відспівали під акомпаньямент гітар. Їхнє виконання цієї точки і українські вишивані сорочки, в яких вони були вдягнені, зробили велике враження на присутніх. Після юнаків юначки з 2-го куреня ім. Лесі Українки відспівали пісню „Машерують добровольці".

На кінець святочної програми ст. пл. Галя Кузишин прочитала коротке слово (приготовив курінь УПС-ок „Верховинки") з нагоди річниці 22-го січня. Пригадуються кінцеві слова: „Вплітаючись у ланцюг з нашими друзями пластунами в Україні, побажаймо разом, щоб ми могли також святкувати наші великі історичні річниці на широких просторах майданів міст і сіл нашої Батьківщини, щоб стих брязкіт кайданів, щоб заглух крик розпуки, а край наш наповнився радісним гомоном вільного народу у своїй вільній державі".

Після цього голова Крайової Пластової Старшини пл. сен. Ольга Кузьмович викликала ст. пл. Оксану Куровицьку, якій вручила 1-ше старшопластунське відзначення св. Юра в бронзі за її віддану працю в станиці на пості станичної дві каденції (1987 і 1988 рр.). Вона побажала Оксані успіхів з нагоди її близької подорожі на Україну, куди вона їде, щоб допомогти Пластові в його розвитку на рідних землях. Вона висловилась, що Оксана завжди була взірцевою пластункою і ніколи не зламала своєї юнацької присяги. Подруга Олька подала Оксану як приклад для присутнього юнацтва, як повинна виглядати активна пластунка в станиці і в громаді.

Станичний пл. сен. Олексій Пясецький закрив святочний апель коротким словом. Присутні засвітили різдвяні свічечки і заспівали разом кілька колядок. Станиця звичайно святкує свічечку два тижні скорше, але через погоду треба було її перенести на цей день.

Апель закрито новацькою піснею „Ми діти українські" і пластовим привітом СКОБ. Після апелю усі зорганізовано пішли на Службу Божу до церкви св. Юра, щоб разом зі всією громадою відсвяткувати роковини 22-го Січня.

Члени 3-го куреня УПЮ виводять мистецьку точку, присвячену річниці державности і соборности України.

Свято соборности і державности України у Віндзорі

Українська громада з рамени Відділу Конґресу Українців Канади вивішувала український національний прапор біля ратуші понад 20 років. Минулого року в травні на засіданні міської Ради Віндзору відбулася неприємна сутичка між хорватами і сербами у справі дозволу вивішення хорватського прапора. З цієї причини Рада міста переголосувала дев'ятьма голосами при одному, що втримався, щоб більше не дозволяти вивішувати прапори біля ратуші жадній національності.

Відділ КУК зробив певні заходи, щоб одержати дозвіл на вивішення українського прапора біля ратуші в день 22-го січня, однак ця справа не увінчалася успіхом. Незважаючи на те, що не було дозволу на вивішення прапора, українська громада в дуже морозний день 22 січня о 10год. ранку зібралася зі своїми національними прапорами біля ратуші, щоб заманіфестувати нашу єдність з нашим народом на Україні.

Свято 22 січня, яке також було поєднане з протестним зібранням, відкрив голова Відділу КУК Петро Мицак, молитву відчитав о. протопр. Євген Галицький — парох церкви свв. Володимира й Ольги. Святкову промову українською і англійською мовою сказав о. Володимир Макаренко — настоятель собору св. Володимира. На закінчення своєї промови він відчитав протест у справі заборони вивішування українського прапора біля ратуші. Після відспівання національного гимну, делеґація у складі отців Володимира Макаренка, Євгена Галицького і Петра Мицака доручила письмовий протест до посадника і радних міста Віндзору. Відділ КУК буде надалі наполегливо працювати зі всіми національностями міста Віндзору, щоб Рада міста зревідувала своє становище щодо вивішування національних прапорів біля ратуші. На святі були присутні репортери з CBC-радіо і газети „Віндзор Стар".

У неділю, 27-го січня, в залі УНО відбувся на відповідному рівні святочний концерт, присвячений державності і соборності України. Концерт вступним словом відкрила Ірина Зелена — секретарка Відділу КУК. Хор „Ватра" (35 членів) при Українському Культурному Центрі у Воррені, Миш., під диригентурою проф. Кирила Цепенди та при фортепіяновому супроводі Андріяни Леськів відспівали „Боже, вислухай благання", „Задзвенімо", „Пісню про Дніпро" і „Гей, злітались орли". Вірш поета Олекси Веретенченка прочитала Люба Козак, а танцювальний ансамбль „Троянда" при СУК ім. Лесі Українки дуже гарно затанцював два танки. Добре опрацьовану змістовну промову виголосив адвокат Андрій Мудрий — заступник голови Відділу КУК. Піяністка Андріяна Леськів виконала чудово „В'язанку українських пісень" власного укладу. На закінчення ще раз виступив хор „Ватра" з піснями „Вечір", „За тебе, Україно", „Як за дальним небосхилом" і „Слава героям".

Здисциплінований хор „Ватра" має дуже добрий голосовий склад солістів, тенор Микола Костюк і бас-баритон Петро Пахолюк. Головою хору є відомий громадський діяч Дітройту Ярослав Дужий, у співпраці з фаховим і досвідченим диригентом, яким є проф. Кирило Цепенда, добилися значних успіхів. Про мистецький ріст хору дбає працьовитий, ідейний, дуже вирозумілий і терпеливий маестро. Віндзорці вже другий раз мали нагоду подивляти і захоплюватися цим динамічним, добре вишколеним хором, який дав гарний сильний звук форте у пісні „Гей, злітались орли" і ледве чутне „піяно" у пісні „Вечір" і у „Як за дальним небосхилом". Присутні чули кожне слово і закінчення виразно. Видно велику працю диригента.

Перед закінченням концерту національним гимном „Ще не вмерла Україна" Петро Мицак — голова Відділу Конґресу Українців Канади подякував виконавцям програми і присутнім за участь у концерті та запросив виконавців свята на прийняття, яке приготовили пані з Відділу КУК. На прийнятті, яке відбулося в дружній атмосфері, від хору слово сказав голова Ярослав Дужий.

П. М.

„Ідемо..."

(Закінчення зі стор. 1)

вживаю мовні хори, майже як у грецькому театрі. І думаю, що мої „студійці", це зі захопленням вивчають. Розуміється до підготовки я маю помічників, Ольгу Івасівку і Рому Богачевську до хореографії, Ігоря Соневицького до музичного оформлення, до сценічного оформлення Шевченкових дум незрівняного декоратора Володимира Клеха, а до Франка — Марію Шуст. Не менше важливим є виконання цілого ряду костюмів, що їх підготовляє Ірина Лішман.

— Чи можете сказати нам скільки осіб поїде на це надзвичайне турне?

— Ми розраховуємо на 30 осіб з тим, що хоча молодь, яка вже в університетському віці, а навіть між ними декілька професіоналістів, то таки будемо мати ще і двоє батьків, які допоможуть у цьому нелегкому завданні впродовж 25 днів дати 16 вистав.

— Чи вже устійнений реченець та шлях вашої поїздки?

— Ми виїжджаємо 23-го травня, повертаємося 16-го червня. Наш шлях буде іти через Ужгород, Львів, Дрогобич, Івано-Франківське, Чернівці, Тернопіль, Рівне, Київ.

— А хто займається технічною частиною цього турне, та як будете подорожувати?

— Цим вповні займаються наші господарі, а це Союз-Театр. Вони приобіцяли приміщення, харчування і транспорт автобусами.

— До виїзду в травні, правду кажучи, вже і не так багато часу. У вас тепер певно повні руки роботи, проб і приготувань костюмів та іншого.

— Розуміється, що воно так, але таки приносить мені вдоволення коли бачу з яким захопленням мої „студійці" приходять на проби, як стараються укладати свої зайняття так, щоб могти приходити точно. Тому так дуже мені залежить на тому, щоб наш задум успішно пройшов. І бачите, відколи Студія Мистецького Слова існує — а це вже 26 років, — я вперше звертаюся до української громади Ню Йорку та взагалі ЗСА, щоб допомогла нам фінансово оплатити всі видатки зв'язані з поїздкою, в тому і принайменше частину видатків подорожі моїх молодих акторів. І я маю повну надію, що саме у тому випадку ми дістанемо фінансову підтримку нашої громади. Та ж ці молоді люди їдуть в Україну немов живе свідоцтво того, що зуміла втримати українська спільнота у діяспорі впродовж понад сорока років і цим можуть гордитися всі, без виїмку. Молоді актори несуть живе українське слово з чужини в Україну! Тому хто так думає хай пішле свою лепту на конто „Самопомочі" в Ню Йорку ч. 11571-01 зі зазначенням що це на UCDA Inc. Stage Art Ensamble, 108 Second Ave., New York, N.Y. 10003. Датки звільнені від податку.

АМЕРИКАНСЬКІ СЕНАТОРИ з обидвох партій починають голосно нарікати, що члени коаліції в околицях Перської затоки є досить повільними, коли йдеться про вплачення їхньої частини на покриття воєнних коштів. Деякі зі сенаторів навіть побоюються, що союзники можуть бути ще більше неохочі полагодити свої зобов'язання, якщо війна скоро закінчиться. Ці закиди та побоювання старався спростувати Ричард Дарман, директор Бюра бюджетного управління.

ПЕРЕДБАЧАЮЧИ РУЇНУ, яку потерпіла їхня батьківщина зі сторони Іраку, кувайтські провідники почали приготовляти пляни відбудови, що правдоподібно будуть їх коштувати принайменше 100 біл. дол. Покищо їхні пляни концентруються виключно на перших трьох місяцях, в яких хочуть відреставрувати шляхи постачання води та харчів, санітарних і медичних послуг, електрики, засобів комунікації та головних доріг. Вже ці перші конечні потреби коштуватимуть коло 800 міл. дол. Відчуваючи не тільки вдячність, але велике зобов'язання, офіційні чинники кувайтського уряду стараються майже 70 відсотків робіт пов'язаних з відбудовою спрямувати в сторону ЗСА та її підприємств. Вищезгаданою першою фазою відбудови Кувайту займеться Інжінерський корпус амкериканської армії, який отримає контракт на суму 45 міл. дол. Крім того інші американські фірми, зокрема ті, що матимуть до діла з відновою кувайтської нафтової індустрії, вже вносять свої пропозиції та сподіваються на отримання відповідних контрактів.

Журнал...

(Закінчення зі стор. 1)

люди, вірмени часто не так берегли своє життя, як берегли Слово. До Слова, як до ікони Вірменія молилася". Закінчує Р. Федорів свою статтю, цитуючи уривки з листа Л. Коленської, яка для нього продовжує традиції жінок-письменниць. Свій лист до редактора „Дзвону" вона розпочала питанням: „Може моя мрія сповниться і мене читатимуть в Украні?" І саме тут висловлює Р. Федорів своє бажання, щоб усіх тих мистців слова читали в Україні, знали, любили і чекали від них нових творів.

У мистецькій частині „Дзвона" є стаття Святослава Гординського про Галину Мазепу, а репродукції її картин є оздобою цього числа місячника. Ціле число прикрашене також численними екслібрисами із збірки св. п. д-ра Миколи Кузьмовича роботи визначних українських мистців, а у відділі „Мистецька палітра" передрукована стаття М. Кузьмовича із журналу „Сучасність" про генезу екслібрису, як також стаття мистця Любослава Гуцалюка п.н. „Пам'яті подвижника" про колекціонера українських екслібрисів, мецената та знавця образотворчого мистецтва д-ра М. Кузьмовича.

В цьому числі заступлена також історія, як і огляди, рецензії та відгуки. Там находимо статтю професора економіки університету Темпл Івана Коропецького на тему „Українська економічна дума в XIX столітті".

Обкладинку „Дзвону", яка представляє український вертеп, де на звізді колядка „Нова радість стала", виконав мистець Микола Яців.

У сороковий день відходу у вічність
св. п. Надії Ґулей
складаємо пожертву
на ФОНД ДІТЯМ ЧОРНОБИЛЯ.
Д-р Богдан і Ольга ФАРАОНІВ

СПІЗНЕНА ПОДЯКА

З волі Всевишнього, дня 22-го червня 1989 р. на 38-му році життя, відійшла від нас у вічність, по короткій але важкій недузі,
наша найдорожча
ДОНЯ, СЕСТРА І ТЕТА
бл. п.
ЛЯЛЯ МЕРЗА

Прибиті глибоким і довготривалим горем незагоєної ще рани, цією дорогою складаємо наші найщиріші, хоч спізнені, вислови подяки всім тим, які виявили до покійної їхню любов і пошану, а нам поміч, щире співчуття і розраду.

В першу чергу складаємо щиру подяку нашим дорогим отцям, а саме Всесвітлішому о. митр. Маріянові Бутринському, о. Миронові Панчукові і отцям дияконам за всі похоронні відправи та церковному хорові „Прометей" під диригентурою Наді Савин за відспівання Панахиди, як також Осипові Шарун за відчитання Апостола під час похоронної відправи в соборі свв. Володимира й Ольги.

З черги сердешно дякуємо за зворушливі прощальні слова під час Панахиди нашому землякові д-р Петрові Вигінному, Орисі Гарасовській і Стефі Кральці.

Особливу подяку складаємо о. митр. Бутринському за відслуження похоронної відправи в соборі (свв. Володимира й Ольги) та його теплі слова розради в його похоронній проповіді, як також за його відвідини покійної Лялі в хаті і шпиталі, уділюючи їй св. Причастя.

Наша щира подяка молодим професіоналістам, товаришам покійної за їхню останню прислугу в несенні домовини, а саме: Романові Борняк, Несторові Попович, Стефанові Савулі, Андрієві Кунь, Іванові Левкович і Дмитрові Нюбавор.

Великої помочі і добродушності зазнали ми від наших добрих сусідів, а саме Павла Слободяна нашого господаря, Зенона Маринця, Володимира Нікоровича, Володимира Березецького і Петра Вигінного, які завжди були готові служити нам транспортом під час 4-місячного побуту нашої доні в Еванстонському шпиталі, за що їм всім сердешно дякуємо.

Дякуємо також товаришкам Лялі, які відвідували її в шпиталі чи до неї дзвонили та її розважали.

Особливу подяку складаємо всім членкам 12-го Відділу Золотого Хреста та його голові Оресті Яримович і референтці Суспільної Опіки Марії Громяк, за дар в сумі 800.00 дол. переданий Лялі під час її довгого побуту в шпиталі.

З глибини нашої душі дякуємо Сестрицтву свв. Володимира й Ольги за приготування похоронної тризни та Славі Сенюті і Марії Вислоцькій за приготування снідання в Сороковий день смерти після Служби Божої.

Дякуємо сердешно нашим дорогим приятелям за надіслані квіти, а саме: родині Дудчаків з Канади, нашим землякам П. Ґловам і П. Савулам, і родині Борнякам, а також Еванстонському шпиталеві,, в якому покійна довгі роки працювала.

Зокрема щиро дякуємо всім приятелям і знайомим за пожертви зложені замість квітів на могилу, які розділено згідно з бажанням жертводавців, а саме:

1. **На Хрест 1000-ліття перед собором свв. Володимира й Ольги;**
2. **На Фонд Культурного Осередку свв. Володимира й Ольги;**
3. **На Фонд допомоги Дітям Чорнобиля;**
4. **На церкву в Місіонес в Арґентині.**

Сердешно дякуємо Преосвященному Владиці Андрієві Сапелякові і його братові о. Василеві за вислови співчуття і Служби Божі за спокій душі покійної.

І на закінчення дякуємо також похоронному заведенню Музики за старанне переведення похорону.

Прибита важким горем родина:
мати — ЕВА МЕРЗА
батько — СТЕПАН — вже покійний
сестра — МУСЯ з сином ІВАСЕМ
вуйко — ІВАН МЕРЗА з дружиною
дальша родина в Польщі, Канаді й Україні

Ділимося сумною вісткою
з рідними, приятелями і знайомими,
що 9-го лютого 1991 року по тяжкій недузі
на 95-му році життя упокоїлася в Бозі
наша найдорожча ТЕТА
бл. п.
Ангелина Пласкач

У глибокому смутку
племінник — ЮРІЙ САВДИК з родиною

УРЯДОВІ ЧИННИКИ в Ель Сальвадорі офіційно повідомили, що в понеділок, 25-го лютого, недалеко від Сан-Сальвадору розбився американський гелікоптер. Залога в числі п'ятьох осіб загинула на місці катастрофи. Представник амбасади ЗСА в Сальвадорі Рей Діяз заявив, що гелікоптер виконував тільки розвідчу місію і не мав жодних воєнних завдань.

Січневі роковини у Баффало

Надруковані у пресі дописи про окремі прояви діяльности тої чи іншої української громади — це своєрідний джерельний матеріял для автора, якому колись у майбутньому доведеться писати історію української діяспори.

З таких же мотивів задуманий і цей допис.

Справою святкувань Січневих роковин у Баффало постійно — від часу свого заіснування в 1950 році — займається Відділ Українського Конґресового Комітету Америки (УККА). Створення в Баффало Відділу Української Американської Координаційної Ради (УАКР) внесло певні ускладнення відносно святкувань Січневих роковин. В останніх роках це ускладнення унормовано так, що для святкувань створювано громадський комітет. Цьогорічний громадський комітет очолили Даша Процик — голова Відділу УККА, і Леонід Царик — голова Відділу УАКРади.

В канцелярії посадника (зліва): Адріян Грещишин (з пластовим прапором), Ярослав Пришляк — станичний пластової Станиці в Баффало, Джеймс Гріффін — посадник міста, Генрі Богдан — представник ветеранів, станиця ім. Гричка, Даша Процик — голова громадського комітету, Михайло Блендоногий — представник ветеранів 23-ої станиці ім. Володимира Голинського, Михайло Ліськевич — представник станиці ім. Гричка і Т-ва „Січ".

Святкування започатковано підписанням проклямацій Дня української незалежности. Їх підписав посадник Джеймс Ґріфін і голова повіту Ірі Денніс Ґорскі. Обидві ці церемонії відбулися у п'ятницю, 18-го січня при співучасти великої кількости представників української громади. З цього приводу і посадник Баффало, і голова повіту Ірі виголосили відповідні промови. Від українського представництва промовляли голова Громадського комітету Даша Процик і д-р Андрій Дякун. Про День української незалежности сповістив населення міста й повіту український національний прапор, піднесений у вівторок, 22-го січня, перед будинком повітової управи.

В обидвох згаданих проклямаціях — коли йдеться про їхній зміст — відбився дух сучасних подій. В обидвох проклямаціях висловлено віру в упадок совєтської імперії, після чого поневолені Москвою народи осягнуть свою ціль: стануть самостійними, ні від кого незалежними народами. Свою ціль осягне і український народ.

Друга фаза святкувань була суто молитовною. Маємо на увазі Святі Літургії з відповідними проповідями, що їх відслужено в неділю, 20-го січня, в українських церквах Баффало й околиці. У святій Літургії і Панахиді після неї, що їх у каплиці Матері Божої відслужив о. Мар'ян Процик, взяли участь представники українських товариств і організацій з прапорами.

Третя фаза пройшла тої самої неділі по полудні біля пам'ятника американським воїнам, що віддали своє життя у В'єтнамській війні. Там відслужено Панахиду за американських і українських вояків. Панахиду служили о. Микола Слокотович — від української автокефальної православної церкви, і о. Мар'ян Процик — від української католицької церкви. Там теж зложено вінок у пам'ять поляглим. В рамках цієї церемонії до зібраних, серед яких були теж і представники комбатантських організацій, промовив д-р Андрій Дякун — полковник американської армії, а голова громадського комітету провела інтерв'ю з репортером телевізійної станції (канал 2) на тему сучасного становища України.

Святкування Січневих роковин завершено всегромадським зібранням у залі нарад міської ратуші з відповідною короткою програмою, яку відкрила коротким словом голова громадського комітету Даша Процик. Вона висловила погляд, що тривалий мир у світі може існувати тільки тоді, коли всюди і для всіх будуть застосовані принципи справедливости. Відкривши святочне зібрання, голова громадського комітету попросила д-ра А. Дякуна зайнятися дальшим веденням програми.

Після вступного церемоніялу — презентація прапорів, зобов'язання на вірність прапорові, салют поляглим (сурмач Михайло Петришин), молитва (о. Мар'ян Процик), відчитання проклямацій, виданих посадником міста і головою повіту (Анастасія Ільківська), вшанування мовчанкою поляглих, включно з тими, що віддали тепер своє життя на Близькому Сході, д-р А. Дякун попросив до слова конґресмена Білла Паксона.

У промові гість, між іншим сказав, що Міхаїл Ґорбачов, якому признано Нобелівську нагороду миру, осмішив себе висилкою війська у Прибалтику для придушення самостійницького руху тамошніх народів, використавши напружену ситуацію на Близькому Сході. Промовець висловився за конечністю відкриття у Вашінґтоні амбасад України, прибалтійських держав й інших поневолених республік Совєтського Союзу. Цю справу він порушив перед президентом Бушем. Він теж радив Президентові відкликати вершинну конференцію з Ґорбачовим, що згодом і сталося. Промовець висловив віру, що змагання за волю поневолених народів Совєтського Союзу закінчаться повною перемогою.

Доповідь українською мовою виголосила запрошена з Канади Оксана Бризгун-Соколик — заступниця голови СФУЖО. Доповідачка зосередилася на значенні двох історичних документів: IV Універсалу Центральної Ради, яким проголошено незалежність східньоукраїнських земель, і Універсалу Директорії УНР, яким проголошено об'єднання всіх українських земель в одну незалежну Українську Народну Республіку. Ці документи не втратили свого значення і тепер, доказом чого був „живий ланцюг" як символ єднання.

В мистецькій частині програми пластунка Мар'янна Якубовська продеклямувала вірш Михайла Молявка „Синам України". Хор ОЖ ОЧСУ „Мрія" під диригентурою Наталії Бабицької виконав дві пісні. Пісні були розділені ще однією деклямацією. Цим разом виступила гостя з України Софія Балабан. Продеклямувала вона „Оду до пісні" Романа Купчинського. Учасники святкувань тепло будуть згадувати теж і виступ Назара Балабана, сина Софії. Чудовою українською мовою і дикцією він прикував до себе увагу слухачів. Крім патріотичного вірша, маленький декляматор склав присутнім у віршовій формі новорічні побажання. Дуже вимовною була і символіка: в одній руці хлопчина тримав український прапорець, а в другій — запалену свічечку як символ надії на відбудову української держави.

Взявши до уваги виступ Софії Балабан і її синочка Назара, можемо сказати, що цьогорічні святкування Січневих роковин провели ми спільно з Україною.

Святкування закінчилися молитвою, що її провів о. настоятель Микола Слокотович і загальним проспіванням українського національного гимну.

Репортаж про ці святкування появився в газеті „The Buffalo News" наступного дня. В репортажі, між іншим, подано, що кількість учасників перевищала 180 осіб.

Після святкувань у міській ратуші учасники подалися до Українського Дому „Дніпро", щоб при каві й солодкому поділитися враженнями від святкувань. Гостя з Торонто Оксана Соколик і її чоловік Ярослав, який також брав участь у святкуваннях, похвально висловилися про те, що святкування відбулися у міській ратуші. Таким чином справа незалежности України набирає більшого розголосу.

Роковини незалежности й соборности України були показані на двох українських радіопередачах у Баффало, на радіопередачі Василя Шарвана (в суботу, 19-го січня) і на Патріярхальній радіопередачі (в неділю, 20-го січня).

Михайло Лоза

Просфора 1-го Відділу СУА

Одним з найбільш урочистих свят є Христове Різдво, яке є святом родинним, любови і радости. Важливою подією є Свят-Вечір з усіма традиційними звичаями та певною містерією. Якраз у той вечір линемо думками туди, під рідну стріху, де в колі найближчої родини у великому настрої очікували появи першої зірки, а далі традиційна вечеря, коляди та роздумування над містерією приходу на світ Божого Дитяти.

Увесь християнський світ по-різному обходить прихід Христа. Наші традиційні звичаї дуже багаті і вони часто пов'язані з поганськими і християнськими елементами. Ті різдвяні традиції привезено на нові місця, і вони зберігаються в усіх українській громаді, в кожній українській родині.

Кожного року 1-ий Відділ СУА відзначає свято Різдва Христового родинною імпрезою „Просфорою". 27-го січня в домівці СУА було приємно вітати членок, які чисельно прийшли на свій „Свят Вечір" з родинами та приносили зі собою варені і печені страви. Ялинка, святочно накриті столи, а на них калачі із встромленою свічкою, проскурка та кутя. Це все разом творило святковий, різдвяний настрій.

Свято відкрила голова Лідія Маґун. Привітавши членок та гостей, вона зложила з нагоди свят та Нового Року щирі побажання. Відспівано прадавню коляду „Бог Предвічний" і дальше ведення передано культ-освітній референтці Іванні Мачай, яка відчитала реферат „Різдво на тлі подій в Україні". Вона слушно наголосила, що цьогорічні свята Різдва Христового і Богоявлення на тлі подій у світі і Україні є дуже особливі і незвичайні. Україна, переживаючи свою мартирологію, пробуджується до нового життя. Люди без страху виявляють свою віру в Бога, масово заповнюють ще донедавна позамикані і покинуті церкви та могутнім співом проголошують на весь світ, що Бог Предвічний народився.

Атракцією вечора були деклямації дітей — внучок членок 1-го Відділу, Лариса Гурин виголосила вірш „Благословенна зірка ясна". Лариса Возняк — „Темної ночі" Івана Боднарчука, Маріянна і Зоня Пеленські — „З Новим Роком" Івана Франка, Леся Пупша — „Пречиста в селі" Анатоля Курдидика.

Милою несподіванкою для присутніх був виступ 7-літньої Лариси Гурин, яка відспівала при акомпаньяменті своєї мами, відомої співачки, пісню „Я мрію про чудовий край" українською і англійською мовами.

Наталія Мітрінґа відчитала доповідь „Велич Різдва Христового", у якій звернула увагу на містерію різдвяної ночі та пікреслила важливість впливу Різдва Христового на духовний розвиток людини, суспільства та на його звичаї. Різдво Христове започаткувало нову епоху і принесло людству нові ідеї, які віруючі почали виявляти у письменстві, малярстві і музиці.

Люба Дармограй відчитала поему Олександра Коржа „Святки". Після мистецької частини Лідія Маґун і присутні ділилися проскуркою та складали собі взаємно побажання, відтак приступлено до святкової вечері. За колядами, розмовами та споживанням смачних страв минав весело час. Голова відчитала кілька привітів: від о. декана Овада з Юґославії, від отців з Ґлен Кова, Окружної Управи СУА в Ню Йорку та від д-ра Ігоря Маґуна із залученим княжим даром в сумі 500 дол. на потреби суспільної опіки Відділу. Надійшли також привіти від далеко замешкалих членок Лєни Микитич, Михайлини Баран і колишньої голови Відділу Олі Сливки, яка подарувала власного виконання 10 стилевих ляльок високомистецької вартости, які зображують княжу добу.

Вже ввійшло в традицію на кожній Просфорі переводити збірку на коляду. Цим разом Ганя Сєрант, виголосивши на весело стародавні віншування, просила про даток на коляду. На її заклик присутні щедро жертвували на потреби Відділу.

Під кінець голова Окружної Ради Леся Ґой, зложивши усім святочні побажання, висловила подяку голові Лідії Маґун за працю та втягнення до Відділу трьох поколінь.

Просфора пройшла успішно, голова подякувала всім за участь, за пожертви і всім тим, що приготовили та виконали мистецьку програму, збагативши та уприємнивши наш Свят-Вечір.

Марія Мотиль

ВІДІЙШЛИ

● ВІД НАС ●

Інж. МИКОЛА БРУЧКОВСЬКИЙ член УНС Відд. 426-го в Соулт Сте Марій, Онт. помер 11-го грудня 1990 року. Нар. 11-го вересня 1911 року в Соколівці, Україна. Членом УНС став 31-го жовтня 1961 року. Залишив у смутку дружину Віру, сина Романа з дружиною і двох внуків, дочку Марту з мужем і брата в Канаді.

Вічна Йому Пам'ять!

Яр. Гуменюк, секр.

ЙОСИФ П. КУЛЬОНДА, член УНС Відд. 1-го ім. св. Андрія в Шамокіні, Па., помер 19-го грудня 1990 року на 76-му році життя. Нар. 6-го лютого 1914 року в Шамокіні, Па. Членом УНС став 1933 року. Залишив у смутку Марію Кульонда. Похорон відбувся 22 грудня 1990 року на цвинтарі Мавнт Олівет, Карвертон, Па.

Вічна Йому Пам'ять

Юрій Поленяк, секр.

ЕМІЛЬ ЛЕНИК, член УНС Відд. 106-го ім. св. Миколая в Чикаґо, Ілл. помер 30-го грудня 1990 року на 74-му році життя. Нар. 1917 року в селі Синевичка Вижня, Україна. Членом УНС став 1969 року. Залишив у смутку дружину Тересу, брата Василя, сестру Марію і родину в Україні. Похорон відбувся 3-го січня 1991 року на цвинтарі св. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа Відділу

Д-р ЙОСИФ ТИМОЧКО, член УНС Відд. 217-го ім. св. Йосафата в Рочестері, Н.Й. помер 1-го січня 1991 року на 79-му році життя. Нар. 11-го травня 1911 року в Україні. Членом УНС став 1953 року. Залишив у смутку дружину Галину, сина Юру, дві дочки Ірену і Наталку, брата Лонгина в Україні, племінників і племінниць в ЗСА і в Україні. Похорон відбувся 4-го січня 1991 року на Ріверсайд Семетері в Рочестері, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Стефан Приймак, секр.